

Hankkeen nimi: Kansalaiset mukaan Paimionjoen tilaa parantamaan

Hankkeen toimija: Paimionjoki-yhdistys ry, PL 41, 31401 Somero, www.paimionjoki.fi

Y-tunnus: 2391807-6

Tilinumero: FI78 54340820 099559, BIC OKOYFIHH

Yhteystiedot: projektikoordinaattori Päivi Joki-Heiskala, paivi.joki-heiskala@somero.fi, 040-7013 189

Hankeaika: 1.1.2016-30.9.2016

1. Tavoitteet

Kansalaiset mukaan Paimionjoen tilaa parantamaan –hankkeen tavoitteena oli innostaa Paimionjoen valuma-alueella eläviä ihmisiä Paimionjoen kuormitusta vähentäviin toimiin omassa elinpiirissään esim. maanviljelijöinä, jäteveden tuottajina tai ruokaa syövinä kansalaisina, muuttaa ihmisten asenteita myönteiseksi oman vesiympäristön hoitoon ja suojeluun sekä toimia uusien kansalaislähtöisten ideoiden kehittämis- ja toimeenpanoalustana. Hankkeen tavoitteena oli myös tehdä alueen asukkaiden ja asiantuntijoiden kanssa Paimionjoki-yhdistykselle uusi toimenpideohjelma vuosille 2016-2021.

2. Hankkeen toimet

Hankkeen avulla palkattiin limnologi Päivi Joki-Heiskala kuuden kuukauden ajaksi (17.1.-17.7.2016) puolipäiväiseksi (50 % työaika) projektikoordinaattoriksi. Tämä lisäksi hän työskenteli 26.9.-30.9.2016 (100 %) kirjoittaen hankkeen loppuraportin ja maksatushakemuksen.

2.1 Teemaryhmätyö

Jo syksyllä 2015 oli koottu aloituskokouksiin teemaryhmät (maatalousryhmä, jätevesiryhmä, virkistyskäyttö- ja maisemaryhmä sekä vesistökunnostusryhmä). Ryhmiin saivat osallistua

LOPPURAPORTTI

kaikki halukkaat ja niissä oli jäsenenä mm. kuntien ympäristö- ja maataloussihteereitä ja eri alojen asiantuntijoita mm. ELY-keskuksesta, VALONIAsta, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistyksestä, Someron vesiensuojeluyhdistyksestä ja Paimionjoki-yhdistyksestä. Useat teemaryhmien jäsenet olivat myös alueen vakituksia asukkaita.

Teemaryhmätyön päämääränä oli jakaa tietoa Paimionjoen vesistöalueen nykytilasta, pohtia keinoja tilan parantamiseksi sekä kirjoittaa Paimionjoki-yhdistyksen uusi toimenpideohjelma, jonka perustana on Saaristomeren valuma-alueen pintavesien toimenpideohjelma vuosille 2016-2021 (Varsinais-Suomen ELY-keskus). Joka teemaryhmässä keskityttiin vain sen ryhmän omaan aihepiiriin mahdollisimman konkreettisella tasolla. Päivi Joki-Heiskala toimi sihteerinä. Teemaryhmässä arvioitiin aluksi Paimionjoki-yhdistyksen ensimmäisen, vuosien 2011-2015, toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamista. Teemaryhmien jäsenet myös muotoilivat vision ja tavoitteet Paimionjoen tilan parantamiseksi vuosiksi 2016-2021 edellistä toimenpideohjelmaa muokaten sekä pohtivat keinoja ja tarvittavia toimia tavoitteiden saavuttamiseksi.

1. **Maatalousteemaryhmä.** Pohdittiin keinoja maa- ja metsätalouden sekä turvetuotannon vesistökuormituksen vähentämiseksi sekä veden viipymän lisäämiseksi Paimionjoen valuma-alueella. Ensimmäinen kokous, jossa ryhmä muodostettiin, oli jo ennen hanketta 7.10.2015 Somerolla ja toinen hankkeen aikana 2.2.2016 Paimiossa. Kolmas kokoontuminen pidettiin ryhmien yhteistilaisuutena 15.3.2016.

Jäsenet: Taina Wirberg, Paimion kaupunki, Elsi Kauppinen, BILKE-hanke, Varsinais-Suomen ELY, Heikki Jalli, Koski TI, LUKE, Janne Heikkinen, RANKU-hanke, Varsinais-Suomen ELY, Renja Rasimus, Koski TI kunta, Jaana Röytiö, Paimion kaupunki, Totti Nuoritalo, MTK-Somero, Timo Klemelä, Someron kaupunki, Paimionjoki-yhdistys, Anna Tuominen, Paimionjoki-yhdistys, Juha Kuopila, Paimion kaupunki, Sanna Kipinä-Salokannel, Varsinais-Suomen ELY (etäjäsen), Jonna Hostikka, Kosken TI kunta (etäjäsen), Satu Juntunen, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit (etäjäsen) ja Janne Tolonen, VALONIA (etäjäsen)

2. **Jätevesiteemaryhmä.** Pohdittiin keinoja jätevesikuormituksen vähentämiseksi Paimionjoen valuma-alueella. Ensimmäinen kokous, jossa ryhmä muodostettiin 7.10.2015 Somerolla, toinen 2.2.2016 Paimiossa ja kolmas ryhmien yhteisenä 15.3.2016.

Jäsenet: Seppo Oksanen, Someron vesiensuojeluyhdistys, Sinikka Koponen-Laiho, Paimion kaupunki, Timo Klemelä, Someron kaupunki, Jaana Röytiö, Paimion kaupunki, Juha Kuopila, Paimion kaupunki, Anna Tuominen, Paimionjoki-yhdistys, Jonna Hostikka, Kosken TI kunta, Renja Rasimus, Kosken TI kunta (etäjäsen) ja Satu Juntunen, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry (etäjäsen).

2. **Vesistökuunnostusteemaryhmä.** Pohdittiin Paimionjoen säännöstelykäytännön ja kalakannan kehittämiseen tähtäviä toimia sekä tarvittavia järvikunnostuksia. Ensimmäinen kokous, jossa ryhmä koottiin, pidettiin 9.10.2015 Somerolla, toinen 29.1.2016 Marttilassa ja kolmas kuten muillakin ryhmillä yhteisenä 15.3.2016.

Jäsenet: Seppo Oksanen, Someron vesiensuojeluyhdistys, Olli Ylönen, Lounais-Suomen kalastusalue, Janne Tolonen, VALONIA, purohanke, Arto Aalto, Someron vesiensuojeluyhdistys, Erik Haggrén, Someron vesiensuojeluyhdistys, Olli-Matti Verta,

LOPPURAPORTTI

Varsinais-Suomen ELY-keskus, Matti Yrjövuori, Paimionselän kalastusalue, Olli Ylönen, Lounais-Suomen kalastusalue, Elina Tuomarila, Paimionjoki-yhdistys, Timo Klemelä, Someron kaupunki, Ville Ojala, Paimionjoki-yhdistys, Päivi Kotitalo, Renja Rasimus, Kosken TI kunta, Totti Nuoritalo, MTK-Somero, Sanna Kipinä-Salokannel, Varsinais-Suomen Ely-keskus (etäjäsen), Vesa Lindqvist (etäjäsen), Jonna Hostikka, Kosken TI kunta (etäjäsen) ja Satu Juntunen, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit (etäjäsen).

- 3. Virkistyskäyttö- ja maisemateemaryhmä.** Pohdittiin toimia Paimionjoen vesistön virkistyskäytön ja maiseman kehittämiseksi sekä lasten ja nuorten ympäristökasvatusta. Ensimmäinen kokous 5.10.2015 Somerolla, toinen 29.1.2016 Marttilassa, kolmas ryhmien yhteiskokouksena 15.3.2016 Koski TL:ssä, minkä lisäksi sähköpostikokous.

Jäsenet: Juha Suominen, Paimion kaupunki, Elina Tuomarila, Paimionjoki-yhdistys, Tanja Uusitalo, Someron kaupunki, Jouni Lehtiranta, Paimion kaupunki, Timo Klemelä, Someron kaupunki, Satu Juntunen, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ja Jyrki Lehtinen, Susanna Auvinen, VALONIA (etäjäsen).

Luentotilaisuus

Kolmannen teemaryhmäkokouksen yhteydessä 15.3.2016 järjestettiin Kosken TI Osuuspankin auditoriossa avoin luentotilaisuus, jossa saatiin lisätietoja teemaryhmissä esiin nousseista kysymyksistä. Tilaisuus oli avoin myös Paimionjoen vesistöalueen asukkaille ja kaikille asiasta kiinnostuneille. Paikalla oli 16 kuulijaa.

Luentotilaisuuden ohjelma:

1. *Peltojen kipsikäsittely maatalouden vesiensuojelumenetelmänä - kipsipilotti Saaristomerren valuma-alueella*, projektikoordinaattori Eliisa Punttila, Helsingin yliopisto
2. *Maan kasvukunnon parantaminen ja tukia siihen – esimerkkejä ja käytännön vinkkejä*, Olli-Pekka Ruponen, agrologi, neuvoja
3. *Paimionjoen kunnostustarve - Paimionjoen kalataloudelliset mahdollisuudet*, iktyonomi Janne Tolonen, VALONIA

2.2 Vesityöpajat

Projektikoordinaattori järjesti helmi-maaliskuussa 2016 Paimionjoen valuma-alueella kaikkiaan 6 kaikille avointa tilaisuutta, joissa haluttiin levittää tietoa Paimionjoen nykytilasta ja merkityksestä Saaristomerren kuormittajana sekä kuulla kansalaisten ajatuksia vesistöön liittyvistä

LOPPURAPORTTI

ongelmista heidän oman asuinkuntansa alueella. Näissä tilaisuuksissa Päivi Joki-Heiskala piti aluksi esitelmän, johon oli koottu kultakin alueelta uusinta tietoa Paimionjoen vedenlaadusta, kalastosta, kuormittajista, jostain erityispiirteistä jne. Tämän jälkeen pidettiin ns. vesityöpaja, jossa pareittain tai pienissä ryhmissä pohdittiin, mitä ongelmia on itse havainnut ja mitä omasta mielestä tulisi tehdä ongelmien ratkaisemiseksi eli Paimionjoen/Tarvasjoen tilan parantamiseksi. Lopuksi kaikki ryhmät saivat puheenvuoron ja kertoivat, mitä olivat pohtineet. Työparien vesityöpajoissa esittämät ajatukset koottiin muistioiksi, jotka tallennettiin Paimionjoki-yhdistyksen nettisivuille sekä lähetettiin joka kuntaan tiedoksi (liite 1). Näitä ajatuksia tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa Paimionjoen hoitotyön suunnittelussa.

Vesityöpajat pidettiin Somerolla 6.2. yhteistyössä Someron polut ja reitit -hankkeen kanssa, Koski TL:ssä 29.2., Pöytyän Karinaisissa 8.3., Liedon Tarvasjoella 14.3., Marttilassa 1.3.2016 ja Paimion Sukelassa 21.3.2016. Vesityöpajoihin osallistui yhteensä 92 Paimionjoen vesistöalueen asukasta.

2.3. Vesityöpajojen seurauksena syntyneet toimet

Marttilassa järjestetty vesityöpaja nosti esiin Marttilassa sijaitsevan, Paimionjoen Rounankosken sillan huonon kunnon. Hankkeen avulla järjestettiin 14.4.2016 Marttilan kunnantalolla tiekunnan osakkaiden, ELY-keskuksen asiantuntijoiden, tieisännän ja muiden asianosaisten kokoontuminen, jossa pohdittiin mahdollisuuksia korjata Rounankosken silta sekä purkaa pato, joka on Paimionjoen keskiosan huomattavin kalojen nousueste. Pöytyän Karinaisten vesityöpajan seurauksena järjestettiin 22.6.2016 kansalaislähtöinen maastoretki Tarvasjoen maisemiin. Retkellä oli oppaana Janne Kumpulainen ja mukana oli yhteensä 32 alueen asukasta. Tällä retkellä pyrittiin vauhdittamaan Tarvasjoen jokirantojen maisemanhoitoon liittyvää paikallista yhteistyötä. Hallituksen jäsenille ja varajäsenille järjestettiin myös 14.6.2016 retki Janakkalaan katsomaan Hämeen kalatalouskeskuksen alueella tehtyjä kalataloudellisia kunnostuksia.

2.4 Paimionjoki paremmaksi II- Toimenpideohjelma 2016-2021

Teemaryhmätyön ja vesityöpajojen työskentelyn tuloksena projektikoordinaattori Päivi Joki-Heiskala kokosi luonnoksen Paimionjoki-yhdistyksen toimenpideohjelmaksi vuosille 2016-2021. Teemaryhmien jäsenet ja yhdistyksen hallitus saivat kommentoida teemaryhmissä ja sähköpostitse toimenpideohjelmaa ja sitä muokattiin kommenttien perusteella. Toimenpideohjelma hyväksyttiin Paimionjoki-yhdistyksen hallituksessa 21.4.2016 ja kevätkokouksessa 26.5.2016. Taitettua toimenpideohjelmaa painettiin 500 kpl ja sitä jaettiin Paimionjoki-yhdistykseen kuuluville kunnille ja kaupungeille (Somero, Marttila, Koski Tl, Lieto, Pöytyä, Paimio ja Sauvo) jaettavaksi kunnanvaltuustojen ja -hallitusten sekä joidenkin lautakuntien jäsenille. Sitä myös lähetettiin postin välityksellä tiedoksi Paimionjoki-yhdistyksen yhteistyökumppaneille. Toimenpideohjelma on ladattavissa Paimionjoki-yhdistyksen nettisivuilta: <http://www.paimionjoki.fi/node/257>.

LOPPURAPORTTI

Tiedotus

Tietoa hankkeesta, vesityöpajoista ja luennoista levitettiin lehdistötiedottein, lehti-ilmoituksin, Paimionjoki-yhdistyksen nettisivujen (www.paimionjoki.fi), Facebook-sivujen (www.facebook.com/paimionjokiyhdistys) sekä myös Twitterin www.twitter.com/paimionjoki ja Instagramin www.instagram.com/paimionjokiyhdistys kautta. Kaikkien kuntien tapahtumakalentereihin lisättiin tieto tapahtumista. Lisäksi vesityöpajoihin täsmäkutsuttiin sähköpostitse kyläyhdistyksissä, osakaskunnissa yms. paikallisissa yhteisöissä aktiivisesti toimivia henkilöitä. Hankkeen innoittamana luotiin Paimionjoki-yhdistykselle omat facebook-sivut

**Keskustelua, ideointia
ja tietoa Paimionjoesta**

Sukselan koululla maanantaina 21.3.2016 klo 18-20
(os. Sukselantie 589, 21530 Paimio)

Paimionjoen tila, Päivi Joki-Heiskala, Paimionjoki-yhdistys ry
"Vesityöpaja", yhdessä ideoidaan ja keskustellaan siitä,
mitä Paimiossa tulisi tehdä Paimionjoen parantamiseksi?

Kahvitarjoilu. Tilaisuus on ilmainen ja avoin kaikille asiasta kiinnostuneille.
Tervetuloa!

Lähtökohta: Päivi Joki-Heiskala 044-7791 285 tai paivi.joki-heiskala@somero.fi

Tilaisuudet järjestää Paimionjoki-yhdistys Kansalaiset mukaan Paimionjoen tilan parantamiseen -hanke,
joka on saanut tukea Saaristomeren Suojelurahastosta.

**Paimionjoki-yhdistys järjestää
VESITYÖPAJA**

Keskustelua, ideointia ja tietoa Paimionjoesta

ma 29.2.2016 klo 18-20 Koskella
Kosken Osuuspankin auditorio, Hämeentie 14, Koski Ti

ti 1.3.2016 klo 17-19 Marttilassa
Marttilan kirjasto, Härkätie 723, Marttila

ti 8.3.2016 klo 18-20 Pöytyällä
Karinaisten koulu, Kyröntie 687, Kyrö

ma 14.3.2016 klo 18-20 Liedossa (Tarvasjoella)
Tarvasjoen koulu, Hämeen Härkätie 753, Tarvasjoki

ma 21.3.2016 klo 18-20 Paimiossa
Sukselan koulu, Sukselantie 589, Paimio

Ohjelmassa:
Paimionjoen tila, Päivi Joki-Heiskala
Vesityöpaja, yhdessä ideoidaan ja keskustellaan siitä, mitä
omalla alueella voisi tehdä Paimionjoen/Tarvasjoen tilan
parantamiseksi.

Tilaisuudet järjestää Kansalaiset mukaan Paimionjoen
tilaa parantamaan - hanke, joka saa tukea Saaristomeren
Suojelurahastosta

Tilaisuus on kaikille avoin! Kahvitarjoilu!
Ilmoittautuminen ei pakollista, mutta toivottavaa
paivi.joki-heiskala@somero.fi / 044-7791 285
Lue lisää www.paimionjoki.fi

sekä twitter- ja instagram-tilit. Twitter oli yllättävän tehokas väylä jakaa tietoa hankkeesta ja tilaisuuksista. Toisaalta osa ihmisistä, joita haluttiin tavoittaa, ei käyttä tietokonetta eikä internetiä, joten myös kauppojen ilmoitustauluille ja muille julkisille ilmoitustauluille kiinnitettävät paperiset ilmoitukset olivat tarpeellisia mahdollisimman laajan näkyvyyden aikaansaamiseksi. Yksi tehokkaimmista tiedotuskanavista oli jutut paikallislehdistössä, joita alueen asukkaat lukevat tarkasti. Hanke saikin mukavasti näkyvyyttä paikallislehdistössä.

Wegweiser für die Lage, geschäftliche, dienstliche bzw. touristische Karte, können sich als wertvolle Helfer bei der Orientierung im Gelände erweisen. Für den Wegweiser werden die Kartenblätter in der Größe von 10 x 15 cm oder 15 x 20 cm hergestellt. Die Kartenblätter sind in der Regel in der Größe von 10 x 15 cm oder 15 x 20 cm hergestellt.

LOPPURAPORTTI

Hankkeen tulokset

Hankkeella lisättiin Paimionjoen vesistöalueella elävien kansalaisten ympäristötietoisuutta, vaikutettiin alueen asukkaiden asenteisiin sekä synnytettiin verkostoja, joiden kautta tuleva kansalaisvaikuttaminen on mahdollista. Osittain tulokset tulevat näkymään vasta tulevaisuudessa. Vesityöpajoissa ja muissa keskusteluissa alueen asukkaiden kanssa ilmeni monia paikallisia seikkoja, joita Paimionjoki-yhdistyksessä ei ole aiemmin tiedetty. Vesiensuojelutyö sai näkyvyyttä Paimionjoen vesistöalueen lehdistössä, mikä tulee vaikuttamaan myönteisesti vesistöalueella suunniteltaviin uusiin toimiin. Hankkeen tuloksina syntyivät Paimionjoki-yhdistyksen vuosien 2016-2021 toimenpideohjelma ja muistiot vesityöpajoista, joiden viitoittamana voidaan suunnitella Paimionjoen vesistön hoitoa tulevina vuosina.

Hankkeen kustannukset

Hankkeen pääkirja, pääkirjan avain sekä työntekijöiden työsopimukset ovat erillisinä liitteinä.

Yhteenveto kustannuksista	Toteutuneet (€)	hankehakemuksessa (€)
Palkat	13472,11	14150
Matkat	524,93	660
Kokoustilavuokrat ja tarjoilut	768,45	1200
Toimintakulut (puhelin, internet, postitus ja tarvikkeet)	377,77	
Toimenpideohjelman taitto ja painatus	1994,97	3000
Lehti-ilmoitukset	1463,63	1800
Kaikki yhteensä	18591,86	20 850

Haettava avustus

Tämän loppuraportin myötä haetaan Saaristomeren Suojelurahastolta avustusta **10 000 € (54 %)**. Paimionjoki-yhdistyksen omarahoitusosuudeksi hankkeessa jää 8591,86 € eli 46 % jonka yhdistys maksaa jäsenmaksutuloillaan.

Somerolla 24.10.2016

Päivi Joki-Heiskala
projektikoordinaattori
Paimionjoki-yhdistys ry

Anna Hurra
toiminnanjohtaja, sihteeri
Paimionjoki-yhdistys ry

Timo Klemelä
puheenjohtaja
Paimionjoki-yhdistys ry

LOPPURAPORTTI

Liite 1. Muistiot vesityöpajoista

Muistio

9.2.2016/Päivi Joki-Heiskala

Kansalaiset mukaan Paimionjoen tilaa parantamaan- hankkeen yleisötilaisuudet

Aika: la 6.2.2016 klo 13-14

Paikka: Someron kaupungintalon valtuustosali

Paikalla 27 osallistujaa

*Paimionjoen tila, limnologi Päivi Joki-Heiskala, Paimionjoki-yhdistys***Tiivistelmä esityksestä:**

Paimionjoen vesistö savisamea ja vedessä on runsaasti ravinteita (tyyppiä ja fosforia). Suurin osa (jopa 90 %) ravinteista on kiinnittyneenä savihiukkasiin, jotka lähtevät valuma-alueen maaperästä ja ojien reunoilta irti eli eroosio on suurta. Vesistö on säännöstelyn muuttama, sillä siinä on alajuoksulla 3 voimalaitospatoa ja ylempänä muutama nousueste sekä Hovirinnankosken säännöstelypato Somerolla, jossa yläjuoksun järviketjuja on säännöstely 1960-luvun alusta lähtien Turun vedenoton tarpeita varten. Yläjuoksun 32 kilometrin järviketju on toiminut vedenoton tasausaltaana. Nyt Turun vedenoton tarve on vähentynyt ja säännöstelyä voidaan tarkastella uudelleen. On meneillään säännöstelyn kehittämiseen tähtäävä prosessi, jossa tänä vuonna olisi tarkoitus hakea lupaa Hovirinnankosken padon purkamiseksi ja muuttamiseksi luonnonmukaiseksi pohjapadoksi sekä lupaa siihen, että Paimionjoen luusuaan (kohtaan missä järven veden laskevat pois) rakennettaisiin luonnonmukainen pohjapato. Paimionjoen vesistön ekologinen tila on järvillä tydyttävä ja jokiosuuksilla vain välttävä. Kalasto on särkikalavaltaista (yleisimmät kalalajit salakka ja pasuri) ja täplärapukanta on heikko tai kohtalainen, jokiosuudella Somerosta alaspäin rapu on lähes kadonnut kokonaan. Petovesihyönteisiin kuuluvaa sulkasääsken toukkaa on Someron järviketjun järvissä runsaasti, mutta sen vihollista kalaa kuoretta ei enää lainkaan. Kuorekanta on jostain syystä tuhoutunut. Jokirapua esiintyy vain yhden yläjuoksun järven laskuojassa. Ongelmia ovat mm. suuret virtaamavaihtelut ja tulvat; runsas eroosio eli maahiukkasten lähteminen liikkeelle, hajakuormitus (maatalouden kuormitus ja jätevesikuormitus), Someron jätevedenpuhdistamon ylijuuksutukset Paimionjoen vesistöön Kirkkojärveen, mikä aiheutuu etenkin hulevesistä ja niiden pääsystä jätevesien joukkoon.

Pareittain pohdittiin Paimionjoen tilaan, kuormitukseen, parantamiseen liittyviä asioita

1. mitä ongelmia on?
2. mitä ratkaisuja on?

Pareittain tapahtuneen pohdinnan tuloksia, yleisön mielipiteitä ja käytyjä keskusteluja ylös kirjattuna:

- a. **Kuore** on kadonnut kokonaan Paimionjoen vesistöstä. Kuoreella olisi tärkeä merkitys pienen kuhan ravintokalana sekä ravintoverkossa sulkasääsken vähentäjänä ja siten levämäärään vaikuttavana tekijänä. Jos sulkasääskellä ei ole saalistajia (kuore) sen määrä lisääntyy, kuten on todettu vesistössä käyneen. Sulkasääski puolestaan syö eläinplanktonia, jonka määrä vähenee tällaisessa vesistössä, jossa on runsaasti sulkasääskiä. Vähäinen eläinplanktonmäärä lisää levän määrää, koska

LOPPURAPORTTI

eläinplankton syö levää eli kasviplanktonia eikä vähäinen eläinplanktonmäärä pysty pitämään kasviplanktonmäärää kurissa.

Kuoretta pyritään palauttamaan siirtoistutuksilla, kunhan saadaan selvyys, mistä niitä kannattaisi siirtää. Someron kalastusalue on varannut rahaa tälle vuodelle siirtoistutuksiin. Asiantuntijana tässä kalastusalueen isännöitsijä

- b. **Muut kalat.** Esitettiin, että kalojen (esim. kuha) kutupaikkoja tulisi kunnostaa ja suojella. Veden säännöstelyn muutokset Hovirinnankosken padon korvaamisella pohjapadolla tulisivat parantamaan etenkin kevätikutuisten kalojen kutua, koska kutu ei enää jäisi kuiville veden säännöstelyn nopeiden vaihteluiden vuoksi. Hovirinnankosken ja Painion pohjapatojen rakentamista tulisi suosia eikä ainakaan vastustaa.
- c. **Eroosio.** Vesi savista etenkin Painiolla, mutta koko järviketjulla. Eroosio (maa-aineksen lähteminen liikkeelle) on suurta myös salaojen suulla, kohdissa joissa salaoja laskee veden ojan reunalle. Ratkaisuna oli rakentaa pienimuotoisia ”kosteikkoja” myös salaojen päihin. Paimionjokeen laskeviin ojiin ja suurempiin puroihin (esim. Pajulanjoki) tulisi saada aikaan allastusta, johon kiintoaine jäisi. Paljon pieniä kosteikkoja yläjuoksulle pidättämään vettä valuma-alueella, jotta se ei virtaa niin kovalla vauhdilla pääuomaan. Lisäksi jokien kiintoainepitoisuutta olisi hyvä saada vähennettyä kosteikoilla, padoilla, pohjapadoilla tai muilla ratkaisuilla. Muualta oli kuultu esimerkkejä siitä, että ei ole vaikutusta pellon kuivatukseen, vaikka salaojan päät ovat kosteikoissa vedenpinnan alapuolella. Jopa 90 % vesistöön tulevasta fosforikuormasta tulee saveen tai muuhun kiintoaineeseen sitoutuneena ja nykyisin suureksi osaksi talvella. Siten talviaikaisen kasvipeitteisyys olisi tärkeää vesistöön päätyvän ravinnekuormituksen vähentämisessä. Esitettiin myös kasvi-istutuksia alueille, joilla valunta on suurta.
- d. **Hulevedet ja jätevesilaitoksen ylijuuksutus** ovat ongelma. Hulevedet yhdistetään monin paikoin Somerolla muuhun jätevesiputkistoon. Kunnan pitäisi tehdä jotain eikä vain todeta, että näin se on ollut tapana tehdä viemäri- ja hulevesiverkostot yhteisiksi. Hulevedet menevät monin paikoin kerrostaloissakin katoilta suoraan jätevesijärjestelmiin. Kaupunkia vaadittiin korjaamaan virheensä. Someron jätevedenpuhdistamo päästää ylijuuksutuksena jätevettä Paimionjoen vesistöön, Kirkkojärveen, tilanteissa, joissa vettä tulee sade/lumensulamisvesien vuoksi yht’äkkiä jätevesilaitoksen kapasiteettiin nähden liikaa. Mikään vara-allas ei voi olla niin suuri, että se riittäisi tällaisissa tapauksissa. Tämä aiheuttaa suurta paikallista ravinnekuormitusta Paimionjoen vesistöön sekä mahdollisesti lisää leväkukintoja sekä alempien vesikerrosten happikatoa. Kirkkojärven happitilanne oli selkeästi heikoin elokuussa 2014 kalastus selvityksen yhteydessä tehdyissä mittauksissa. Pohjan läheisten vesikerrosten hapettomuus aiheuttaa ns. sisäistä ravinnekuormitusta, jonka seurauksena hapettomasta pohjasta liukenee suuria määriä fosfori, joka voi kiertää levien käyttöön.
- e. **Takaisinvirtaus.** Vesi virtaa väärään suuntaan kohti Painioa liian usein ja aiheuttaa Painiolle kuormitusta. Hovirinnankosken padon poistaminen ja korvaaminen luonnonmukaisella pohjapadolla sekä Painion luusuaan rakennettava pohjapato parantaisivat tilannetta. Suunnitelmat ovat valmiit. Tänä vuonna aloitetaan luvanhakuprosessi, joka voi kestää kauan. Kauan se kestää, jos ihmiset laittavat vain huvikseen vastaan tai eivät ymmärrä, että tällä päästään kuitenkin parempaan suuntaan.
- f. **Viemärointiä** kaupungin tulisi jatkaa terveyskeskukselta Pitkäläjärvelle. Terveyskeskuksenkin lähellä on monia taloja, joilla ei ole viemäriverkostoa. Myös Lahden koulun viemärointi kuntoon nyt, kun koulu on myyty. Jätevedet laskevat suoraan ojaan ja siitä hyvin pian Paimionjokeen. Ratkaisuna kunnallinen viemärointi laajemmalle alueelle.
- g. **Levämäärä suurempi järviketjun kapeikoissa**
Miksi levämäärä on suurempi järviketjun kapeikoissa verrattuna ulappaosiin? Pohdittiin. Ei ole selvää selitystä. Veden virtauksen lisäämistä esitettiin ratkaisuksi. Yksi selitys voi olla, että kapeikossa vesi on tyynempää, jolloin levä ei sekoitu vesimassaan kuten tapahtuu aukeammalla järvisuudella. Epäiltiin myös yläpuolella olevan rantalaidunnuksen aiheuttavan paikallisesti levämäärän

LOPPURAPORTTI

lisääntymistä. Pohdittiin rantalaidunnusta ja vesiensuojelua sekä ristiriitoja, joita siinä esiintyy. Jos laidunpaine on sopiva, ei laidunnuksen pitäisi vaikuttaa vesistön kuormitusta lisäävästi. Kokonaiskuormituksen kannalta laidunnuksella ei ole mitään merkitystä Paimionjoen vesistössä, mutta paikallisesti esim. kapealla jokiosuudella laitumen alapuolella saattaa ulosteperäiset bakteeripitoisuudet kohota esim. sateen jälkeen.

h. Hovirinnan padon purkaminen ja sen vaikutus vedenkorkeuden vaihteluihin

Oltiin huolissaan vedenpinnan korkeuden vaihtelun lisääntymisestä. Padon purkamisen ja padon korvaaminen luonnonmukaisella pohjapadolla pitäisi kuitenkin juuri vähentää vedenpinnan vaihteluja yläpuolisella järviketjulla. Lisäksi sen pitäisi vähentää takaisinvirtausta Painioon päin. Lisäksi padon purkamisen pitäisi vaikuttaa siihen, että myös kuivana aikana vesi virtaa jonkin verran (alivirtaamat kasvavat). Toivottiin Hovirinnankosken padon poistamista ja korvaamista pohjapadolla.

i. Vesi WC

Etenkin alueilla, jotka ovat kaukana koskaan toteutuvista viemäriverkostoista, tulisi muuttaa kiinteistöjen järjestelmä kaksivesijärjestelmäksi, jossa harmaat vedet käsitellään erikseen ja mahdollisesti syntyvät mustat vedet johdetaan umpisäiliöön. Vesi WC olisi hyvä korvata vähävetisellä tai vedettömällä käymälällä.

Kansalaiset mukaa Paimionjoen tilaa parantamaan -hankkeen "Vesityöpaja"

Kosken TI Osuuspankin auditoriossa 29.2.2016 klo 18-20

Paikalla 20 osallistujaa

Muistion käydyistä keskusteluista ja osallistujien ajatuksista laati Päivi Joki-Heiskala

Ongelmia

Ravinnepestöt ja eroosio

- Lannan levitys on ongelmallista vesistöjen kannalta
- Lantavarastoista valuu ravinnepestöjä sadevesien mukana.
- "Kyllä me voisimme vielä itse parantaa asioita, kun katselee noita ojia ja niiden vettä", sanoi eräs viljelijä.
- Suojavyöhykelohkot eivät useinkaan kohdistu vesistöjen kannalta oikeille peltolohkoille: sillä missä siitä ei ole lainkaan hyötyä eli kaukana päävesistöstä, suojavyöhykkeen sai perustaa, mutta lähelle ei
- Uusi maatalouden ympäristötuki ei kannusta vähentämään fosforikuormaa tehokkaasti
- Koko ympäristötukijärjestelmä ei toimi
- Kosteikkojen rakentamisessa koettiin suuria ongelmia byrokratiassa: vain tietyt suunnittelijat saavat suunnitella kosteikon tai vanhan kosteikon kunnostuksen. Suunnitelmat maksavat valtavan paljon. Siten koko kosteikko, jonka tekeminen itse ei paljoa maksaisi, jää tekemättä. Yhden 20 vuotta vanhan kosteikon omistaja olisi halunnut kunnostaa kosteikon, mutta suunnitelmaa ei enää nyt saanut tehdä itse vaan se olisi pitänyt teettää suunnittelijalla. Tämä olisi maksanut 4000 €, vaikka työ itse omalla koneella tehtynä ehkä noin 1000 €. Siten kunnostus jäi tekemättä.
- Talviaikainen kasvipeitteisyys ei toimi kaikissa paikoissa, ei kokemuksen mukaan etenkin sellaisessa, jossa on suuri kaltevuus.
- Jätevedenpuhdistamon ylijuuksutukset etenkin Somerolla, mutta varmaan myös muissa kunnissa, tulisi saada vähenemään.

LOPPURAPORTTI

- Jos jäteveden puhdistamoilta tulee paljon ylijuuksutuksia eikä tilannetta korjata, se vie asukkailta innon pois korjata omia järjestelmiään. Esim. Someron Pitkäjärvellä on jätevesiosuuskunta, johon ei saada liittyjiä eikä 30 km pitkää viemäriä ole saatu rakennettua.
- Eroosio on suurta ja vesi on hyvin sameaa

Joen pinnankorkeus ja virtaama

- Hovirinnankosken mahdollinen tuleva padon muutostyö ja koko vesistön yläjuoksun säännöstelykäytännön kehittäminen pelottaa, sillä vettä tulisi riittää kaikille.
- Jos patoja korjataan, tulisi siitä saada tieto alajuoksulle hyvissä ajoissa etukäteen. Viime kesä oli ollut katastrofi eläintiloille, sillä tietoa ei tullut tai se tuli liian myöhään.
- Ilmastonmuutoksen myötä äärisääilmiöt tulevat lisääntymään ja niihin tulisi varautua, jos esim. patoja tai säännöstelyä muutetaan.
- Veden virtaama tulisi saada tasaisemmaksi
- Vedet poistuvat pelloilta nopeasti, mutta sitten näkyvät tulvina joessa ja eroosiona matkalla
- Painioon päin tapahtuva takaisinvirtaus on ongelmana Somerolla
- Koko joen säännöstelykäytäntöä tulisi tarkastella kokonaisuutena koko joen matkalta eikä vain palapelimaisesti pätkittäin
- Virtaama on hidas
- Suuret vedenpinnan vaihtelut
- Vedenpinnankorkeus on heitellyt koko syksyn valtavasti
- Kaltankoski tuhottiin kokonaan 1950-luvulla, jolloin luonnollinen pohjapato poistettiin. Karjakoskesta 100 pohjoiseen ammuttiin väylä Karjakosken padon rakentamisen yhteydessä.

Rantojen ja joen kasvillisuus

- Rantojen kasvillisuus on runsastunut
- Vesirajassa rannat rehevöityneet
- Joessa esim. Koskenkartanon lähellä on paljon kaatuneita puita ja muuta massaa vedessä, ne pitäisi yhdessä kunnostaa. Tulisi olla joku paikka, johon niistä voisi ilmoittaa tai ainakin paikka, josta voisi selvittää, kenen alueella ne ovat.

Melontareitistö

- Melontareitistä tuli kehittää ja se tulisi saada paremmaksi, jotta olisi tasaisesti rantaannousupaikkoja eri puolilla jokea.

Kalat ja ravut

- Kalojen nousuesteitä on joen alajuoksulla ja keskiosassa
- Ei enää rapuja
- Paljon roskakalaa

Ratkaisuja

- Hoitokalastusta roskakalanpyyntiin
- Rapujen istutus
- Pohjapatojen rakentaminen korvaamaan säännöstelypatoja ja kaloille nousuportaat sinne, mihin padot jäävät. Kaloille tulisi saada aikaan nousureitit merestä asti.
- Kasvipeitteisiä suojakaistoja oikeisiin paikkoihin
- Kosteikkoja tulisi rakentaa lisää

LOPPURAPORTTI

- Omien kivipatojen rakentaminen Paimionjokeen laskeviin valtaojiin
- Rantojen liikakasvustojen kurissa pitäminen talkoilla
- Tuhottu Kaltankoski olisi taimenen ja ravun luontainen paikka (kivikkopohjaa 300 m) ja sitä tulisi korjata takaisin koskeksi esim. samassa yhteydessä kun Somerolla sijaitsevaa Hovirinnankosken patoa muokataan. Rannoilla on yhä isoja kiviä, jotka sieltä aikoinaan poistettiin. Yksi henkilö tuntee ”joka kiven Karjakosken yläpuolisella alueella” ja on piirtänyt kartankin siitä. Voitaisiin käyttää hyväksi ennallistamisessa.
- Kosken T1 alueelle jo rakennetut luonnonmukaiset pohjapadot pitäisi saada korjattua siten, että niissä todella pysyy kivimateriaali, tarpeeksi suurta kiveä.
- Pinnankorkeuden vakauttaminen
- Arvioitava tarkasti tulevaisuuden äärisääilmiöitä, jotta saadaan aiempaa enemmän pelivaraa
- Pohjapatojen rakentamisessa tulisi tarkastella koko joen aluetta ja ennakoida tulevaisuutta eikä tehdä työtä palapelinä pätkittäin.
- Suunnittelijoiden tulisi kulkea maastossa ja kysellä paikallisilta asukkailta, miten joki käyttäytyy, eikä tehdä työtä vain kaukana työpöydän takana.
- Lanta-asioissa voisivat myös maanviljelijät terästäytyä
- Sorvastossa ojissa kovat virtaamat, joihin sopisi yksittäiset tilakohtaiset ratkaisut: esim. kiviä/pohjapatoja ojiin.
- Eräs viljelijä tehnyt itse oman ratkaisun: putki, jota pitkin oja virtaa jokeen siten, että savi ei syövy ojan purkupaikalla.
- Toinen oli tehnyt omalle maalleen, ojaan, oman kivikkoisen ”pohjapatoratkaisun”, joka pidättää kiintoainetta ja savea.
- Tulisi järjestää yhteiset talkoot jääaikaan, jotta saataisiin raivattua jokeen kaatuneita puita pois. Myös kunnan alueella Karjakoskella olisi kunnostettavaa rantaa.
- Muistio olisi lähetettävä tiedoksi myös kuntaan.

Kansalaiset mukaa Paimionjoen tilaa parantamaan -hankkeen ”Vesityöpaja”

Marttilan kirjastossa 1.3.2016 klo 17-19

Paikalla 15 osallistujaa

Muistion käydyistä keskusteluista ja osallistujien ajatuksista laati Päivi Joki-Heiskala

Ongelmia

Rantojen rehevöityminen

- Rantojen kaislikoituminen, kasvaa mm. kortetta
- Rantojen pitkä heinikko
- Hirvasojan ja Lapinojan rinteiden kasvillisuus on liian rehevää (mm. nokkosia ja ohdakkeita), koska ei enää laidunneta
- Kaikkien eliö- ja kasvilajien lajisto on yksipuolistunut
- Pajut ojien varsilla, onko hyvä vai huono?

Vedenlaatu

- Vedenlaatu on heikko
- Vesi on sameaa
- Sinileväkukintoja ei kuitenkaan Marttilan kohdalla esiinny

Vieraslajit

- Jättipalsamia ja jättiputkea Kumpulanrannassa

LOPPURAPORTTI

- Etanoita rannassa, lehtokotiloita valtavasti
- Kumpulanrannassa ja Ihmistenojassa lehtokotiloita
- Markulankoskella eli Knuutilankoskella on jättiputkea, jota on yritetty hävittää viime vuonna

Rounankosken silta

- Rounankosken silta on huonossa kunnossa ja se tulisi korjata
- Pato tulisi muuttaa luonnonmukaiseksi samassa yhteydessä, jotta kalankulku olisi mahdollista

Eroosio

- Paimionjoen pohja on paikoin madaltunut siihen laskevien ojien ja purojen kohdalla eli ojat tuovat mukanaan savea ja muuta eroosion irrottamaa kiintoainetta
- Eroosio on suurta joen rantapenkereillä ja ne sortuvat jokeen
- Sortumia jokiuomassa
- Vedenkorkeuden rajut ja äkilliset vaihtelut, jopa metrikaupalla, joista johtuu sortumat ja veden sameutuminen

Lajiston yksipuolistuminen

- Jotkut lajit ovat vähentyneet tai kokonaan kadonneet: esim. sammakot, sudenkorennot, linnut, piisamit, taivaanvuohet
- Lajisto on yksipuolistunut kaikkialla

Kalat ja ravut

- Kalalajeja on vähän
- Missä hauki? Lounais-Suomen Sähköosakeyhtiö istutti noin 20 vuotta sitten pitkin jokea haukea, mutta sitä ei ole saatu pyydyksiin eikä koekalastuksissa enää näkymään.
- Kalaa on aiemmin ollut myös puroissa
- Ihmistenojassa oli rapukanta, mutta ojaa perattiin, jolloin ravut katosivat
- Kalat ja ravut ovat kadonneet myös Hirvasojasta ja Lapinojasta

Ravinnekuormituksen vähentäminen

- Esimerkkikosteikon puuttuminen Paimionjoen alueelta
- Suuret eläinkestittymät, jotka tuottavat runsaasti lantaa, voidaan kääntää myös ratkaisuksi: bioenergiaa lannasta.

Vedenkorkeus ja lyhyt viipymä valuma-alueella

- Vedenkorkeuden rajut ja äkkinäiset vaihtelut
- Suuri vedenpinnan vaihtelu: kun tulee sade, niin vedenpinta voi nousta noin metrin tunnissa. Siten rantarakenteiden kestävyys on ongelma. Lisäksi tämä aiheuttaa penkereiden sortumista ja saven lähtemistä liikkeelle jokeen.
- Veden viipymä valuma-alueella on liian lyhyt, tulisi saada hillittyä sateen vaikutusta lisäämällä viipymää.

Ratkaisuja

- Kala- ja rapuistutukset myös puroihin kuten Lapinjoelle
- Tehokalastusta särkikannan vähentämiseksi
- Rantojen ja rantapeltojen laiduntaminen

LOPPURAPORTTI

- Rantojen vesikasvillisuuden niittäminen
- Myös Lapinojan rinteiden kasvillisuutta olisi hävitettävä
- Hirvasojalle ja Lapinojalle rinteille pitäisi saada laidunnusta takaisin. Kalliiksi sen tekee pakollisesti tarvittavien aitojen pystyttäminen.
- Yhteistalkoot vieraslajien hävittämiseen
- Voisiko madaltuneita joenpohjia ruopata?
- Järjestettävä talkoot Kumpulanrannan jättipalsamin ja –putken torjumiseksi
- Tiedote vieraslajeista kuntaan ja muuallekin
- Tiedonvälityshanke vieraslajien haitallisuudesta ja torjunnasta
- Eroosion hillitsemiseksi tulisi olla suojavaöhykkeitä, valuma-altaita ja valvontaa/oheistusta maanmuokkaukseen ojien ja joen varrella
- Salaojista tulee vettä, joka laskee Ihmistenjoaan. Siihen kohtaan on syntynyt luonnostaan ”kosteikko”.
- Paimionjoelle pitäisi saada aikaan esimerkkikosteikko
- Löytyisikö joitakin kasvilajeja, jotka pidättäisivät ravinteita?
- Suurilla karjatalouskeskittymillä on sekä hyviä että huonoja vaikutuksia. Suurien keskittymien avulla voidaan myös ratkaista ympäristöongelmia: voidaan kehittää bioenergiaa maatalouden biojätteestä, mikä olisi mahdollisuus, ei ongelma.
- Melontaretkiä tulisi järjestää, jotta ihmiset pääsisivät joelle

Muuta

- Joella ja puronotkoissa on hienoa kulkea kesällä tai talvella, koska siellä on mahdottoman upeaa
- On hienoa, että on aloitettu joidenkin polkujen teko jokivarteen
- Paimionjoella ja esim. Ihmistenojalla on suuri virkistyskäyttöarvo
- Ihmistenojan varteen tehty virkistyspolku on hyvä

Kansalaiset mukaa Paimionjoen tilaa parantamaan -hankkeen ”Vesityöpaja”

Karinaisten koululla Pöytyällä 8.3.2016 klo 18-20

Paikalla 4 osallistujaa

Muistion käydyistä keskusteluista ja osallistujien ajatuksista laati Päivi Joki-Heiskala

Ongelmia

- Kyrön puhdistamon päästöt kuormittavat paljon vähävetistä Tarvasjokea
- Todennäköiset jäteveden ohijuoksutukset puhdistamolla tai verkoston pumppaamoilla kovien sateiden tai lumen sulamisvesien seurauksena
- Myös muulla viemäroimättömän haja-asutuksen kuormituksella on vaikutusta vähävetiseen Tarvasjokeen
- Vettä on kuivaan aikaan Tarvasjoessa todella vähän
- Kalojen nousuesteitä on ja niiden ohittaminen on haasteellista, vaikka vettä tarvittaisiin kaloille ennen kaikkea keväällä, huhti-toukokuussa
 - Vääräkosken padossa, jossa on myös pienvoimala, putouskorkeus noin 1,5 metriä
- Metsät ja pellot on kuivatettu, joten vesi tulee liian nopeasti ja liian lyhyellä ajalla eikä se pidäty valuma-alueella
- Jokiravut katosivat rapuruton vuoksi joskus 1970-luvulla. Jokirapuistutuksia on tehty, mutta kannasta vahvuudesta ei tietoa. Ei todennäköisesti ole paljoa.

LOPPURAPORTTI

- Vielä 1960-lvulla avonaiset maisemat ovat pusikoituneet ja rehevöityneet. Joenrannoille on myös istutettu puita.
- Maisemanhoitoa kaivattaisiin koko alueella.
- Myös Karinaisten kirkon kohta kaipaisi maisemointia
- Keskusteltiin talviaikaisen kasvipeitteisyyden ja suojavaohyökköiden mahdollisuuksista ja ongelmista
- Alueen ihmiset eivät oikein miellä, että Tarvasjoella on mitään tekemistä Paimionjoen kanssa, koska pääuoma on niin kaukana

Ratkaisuja

- Joen yläjuoksulle voitaisiin tehdä kala- ja rapuistutuksia
- Alimpana, heti Tarvasjoen yhtyessä Paimionjoen pääuomaan on nousueste, jota ilmeisesti voisi melko helposti korjata, jotta kala pääsisi nousemaan siitä ohi
- Tulevaisuudessa tulisi tarkastella mahdollisuuksia kiertää muutkin nousuesteet esim. luonnonmukaisilla kalateillä
- Vettä pitäisi saada pidätettyä pitempään valuma-alueella: kosteikot, pohjapadot?
- Maisemanhoito ja pusikoiden raivaus olisi tärkeää laajalla alueella
- Tulisi perustaa jokin maisemanhoitoon keskittyvä yhdistys, joka voisi hakea hankerahaa
- Kylämaisema kuntoon –hanke voisi toimia esimerkkinä
- Raivauksessa tulisi olla jatkuvuutta
- Laidunnus rannoilla olisi hyväksi, kunhan se tehdään oikein ja sille sopivissa paikoissa: lisäravintoa ei laitumelle saa viedä ja laidunpaine on oltava oikea
- Tarvasjoelle, joka on Paimionjoen suurin sivuhaara, tulisi tehdä oma sivusto Paimionjoki-yhdistyksen nettisivuille, jotta sen tiedot löytyisivät paremmin

Muuta esille tullutta

- Tarvasjoen yläjuoksulle on istutettu myös mm. haukea
- Myös madetta saadaan joskus, vaikka sitä ei saatukaan sähkökoekalastustutkimuksissa
- Oli muistikuva, että 1980-luvulla tehdyssä koekalastuksessa olisi löytynyt purotaimen, mutta sen jälkeen tai sitä ennen ei niitä ole näkynyt
- Pohdittiin kovasti, mistä ravinteita voisi tulla Tarvasjokeen, sillä fosforipitoisuus kasvaa alajuoksulle päin: kirkon vaiheella olevat kasvihuoneet ja vihannesten jatkojalostusta harjoittava yritys lienevät ainakin suuria vedenkäyttäjiä, mutta niiden mahdollisista päästöistä Tarvasjokeen ei ole tietoa
- Jos ei olisi patoja, ei olisi varmaan kalojakaan, sillä padot pidättävät vettä altaissa kuivaankin aikaan
- Turvetuotantoalueilta tuleva vesi on usein jopa kirkkaampaa kuin vesi muuten ojissa, eli turvealueella on ilmeisesti nykyisin hyvät kiintoaineen poistomenetelmät
- Joen itäpuolella, valuma-alueen rajalla sijaitseva Hirvisuo on onneksi vielä luonnontilainen ja pidättää omalta osaltaan vettä
- Keskusteltiin myös ihmislannan ja etenkin virtsan käytöstä peltojen lannoitukseen. Ruotsissa on tätä käytetty jo kauan. Vaatisi erottelevan WC:n, josta virtsa johdettaisiin säiliöön.
- Kaiken kaikkiaan erotteleva viemärinto olisi hyvä: erikseen harmaat ja mustat jätevedet. Mustat vaikka tyhjennettävään umpisäiliöön, ei tulisi varmaan kalliimmaksi kuin esim. pienpuhdistamon hankinta.
- Kuivakäymälät ja vähävetiset käymälät sopisivat hyvin haja-asutusalueelle, johon ei ole tulossa viemärintä
- Jätevesilietteen käytöstä pelloille on eriäviä käsityksiä: aiemmin tiedettiin sen sisältävän liikaa raskasmetalleja, mutta miten nyt? Viherrakentamisessa saa käyttää, mutta eikö sieltäkin sitten valu ravinteita vesistöihin?
- Luomussa ei yhdyskuntajätevesilietettä saa käyttää
- Joillakin tiloilla oli ilmennyt, että niillä käytetyssä kalkissa on ollut väärä Ca/Mg-suhde, jolloin kipsillä voisi korjata tätä suhdetta

LOPPURAPORTTI

Kansalaiset mukaa Paimionjoen tilaa parantamaan -hankkeen "Vesityöpaja"

Tarvasjoen koululla 14.3.2016 klo 18-20

Paikalla 4 osallistujaa

Muistion käydyistä keskusteluista ja osallistujien ajatuksista laati Päivi Joki-Heiskala

- Jokea käytetään yhä uimiseen. Ei kuitenkaan ole varsinaista uimapaikkaa.
- Joki ja pato ovat tärkeitä kohteita, joissa käydään eri vuodenaikoina ja viedään vieraitakin katsomaan
- Joen vanha uoma menee ojamaisena Juntolan itäpuolelta. Juuri tähän kohtaan ehkä olisi mahdollista saada rakennettua luonnonmukainen kalatie, jos sellaista koskaan tänne suunniteltaisiin
- Tarvasjoessa on ajoittain todella vähän vettä
- Ravinteet eivät liiku helposti maassa, sen näkee viljelijä kylvön jälkeen
- Ongelma on maahiukkasten liikkeelle lähtö eli eroosio, jonka mukana jokeen tulee ojia pitkin paljon ravinteita kuten fosforia. Fosforista suurin osa on juuri kiinni kiintoainehiukkasissa eli savessa. Siten eroosion vähentäminen on tärkeää
- Ei ole sinileväongelmaa Tarvasjoen kohdalla
- Vedenpinnan vaihtelut Paimionjoessa eivät tässä kohtaa ole suuret, koska alue sijaitsee kahden voimalaitospadon välissä. Nämä tasaavat virtaamaa omien tarpeittensa mukaan.
- Kartasta, jossa on tilanne 2013 esim. suojavaöhykkeistä alueella, puuttuu paljon lohkoja, koska keväällä 2015 tehtiin tosi paljon uusia sopimuksia.
- Lapset ovat saaneet joskus hauen onkimalla
- Laidunnus olisi hyväksi
- Jäät irrottavat rannoilta maata ja siitä seuraa suurta eroosiota ja saven määrän lisääntymistä joessa
- Laskeutusaltaita tulisi olla lisää
- Peltomaan kalkitus on vähentynyt, mutta kalkki olisi hyväksi, sillä se lisää maan muokattavuutta ja nostaa pH-arvoa
- 10-tien kohdalla on ajoittain tulvia

LOPPURAPORTTI

Kansalaiset mukaa Paimionjoen tilaa parantamaan -hankkeen "Vesityöpaja"

Paimiossa, Sukselan kyläkoululla 21.3.2016 klo 18-20

Paikalla 15 osallistujaa

Muistion käydyistä keskusteluista ja osallistujien ajatuksista laati Päivi Joki-Heiskala

Ongelmia

- Runsas kiintoainekuormitus
- Veden heikko laatu ja väri sekä vesistön välttävä tila
- Heikko kalakanta
 - 50-luvulla ja 60-luvun alussa oli vielä valtava vimpakanta, mikä sen on mahtanut hävittää?
- Vieraslajit uhkaavat koko ranta-aluetta
 - Jättipalsami aiheuttaa eroosiota, estää virkistyskäyttöä, muuttaa koko kasvillisuuden yksilajiseksi, valtaa lopulta koko vesistön ranta-alueet
- Padot ja virtaaman säännöstely
 - sen jälkeen kevätkutuisetkaan kalat eivät pysty enää lisääntymään esim. vimpaa
- Patojen purku-uhka
 - joen "häviäminen"
 - paljon elinkeinoa (marjanviljelyä ym.) veden varassa
- Veden riittävyys jos Askalan padolle järjestettäisiin alivirtaama eli ympäristövirtaama
 - ei riittäisi vettä, koska pellot ja metsät on ojitettu
 - tilanne on aivan toinen kuin ennen patojen rakentamista.
 - Veden kulku on erilaista nykyisin
- Byrokratia
 - Valuma-alueiden ja kosteikkojen rakentamisen rajoittaminen, jos alue kuuluu Natura-2000 - alueisiin
- Lainsäädännön ristiriitaisuudet
- Ilmastonmuutos
 - osasyys valumien ja ravinnekuormituksen kasvulle: talvisateet lumettomaan maahan
 - suurin osa kuormituksesta tulee talvella lumettomaan aikaan
- Laidunnuksen hiipuminen
- Maisemien häviäminen rantojen metsittymisen vuoksi
- Ravut kadonneet
 - 1940-luvulla tuli vielä jokirapuja nyt ei mitään pitkään aikaan

Ratkaisuja

- Peltojen kasvipeitteisyys ympäri vuoden
- Kosteikkojen ja laskeutusaltaiden rakentaminen valuma-alueelle sekä kuivatuksen järjestäminen luonnonmukaisen peruskuivatuksen menetelmin
- Vedenlaatuun panostaminen
- Byrokratian purkaminen
 - Natura-alueet koetaan ongelmallisina: ovatko ne hyöty vai haitta
 - Ei saanut tehdä kiintoainesta pidettävää allastusta ojaan, koska alue kuuluu Natura 2000 - verkostoon
- Kalojen istutus
 - Askala-Juntola välille on istutettu useamman kerran kalaa, ainakin haukea, mutta siitä ei ollut mitään tulosta ainakaan 1970-luvulla. Pitäisi uudelleen koittaa
 - Kannattaisi kokeilla istuttaa eri kalalajeja, voisiko esim. kuha sopia
 - Paimion entisen jätevedenpuhdistamon vastarannalla oli erinomainen kuhan kalastuspaikka, eli kuha viihtyy ravinteikkaissa vesissä
 - Haukea on edelleen vähän
 - Lounais-Suomen Sähkö ja Fortum osallistuivat kalojen istutuksiin, mutta uusi voimalaitospatojen omistaja Koskienergia ei
 - Mikä on aiheuttanut vimman katoamisen Askalan alapuolella?

LOPPURAPORTTI

- Porvoonjoessa myös ollut runsas vimpakanta, onko vielä?
- mm. Halikonjoessa, Uskelanjoessa ja Aurajoen alaosassa on vimpaa, mutta ei ole tietoa onko kanta runsas
- Viime vuosina ei ole saatu istuttaa lohta Askalan alapuolelle
- Taimenta ei saa istuttaa Vähäjoessa elävän alkuperäisen taimenkannan vuoksi
- ”Kaikkein uhanalaisin on kohta alueen kalastaja, koska mitään ei saa tehdä”
- Syyskutuisille kaloille kriittisimmät ovat talvi- ja kesäajan alivirtaamat
- On tulossa uusia julkaisuja vaellussiikatutkimuksista: rannikkojoista löytyy myös siian poikasia
- Paimionjoessa olisi potentiaalia tuottaa vaellussiian poikasia, jos olisi vettä Askalan alaosassa
- Paimion entisen jätevedenpuhdistamon saostusaltat olisivat hyvät siian poikaskasvatusaltaat, mutta niitä ei saa käyttöön, koska tarvitaan varajärjestelminä
- Oli aikoinaan mahdollisuus mätihaudomolle Askalan voimalaitoksen tiloissa, mutta silloinen RKTL ilmoitti, että Paimionjoen kiintoainepitoisuus on liian suuri, jotta kannattaa edes kokeilla
- Kalakantojen elvyttäminen, erilaisten kalalajien arvostaminen: ”Ei odoteta, että lohi hyppää haaviin.”
- Voisiko muiden, vähempiarvoisten kalalajien ravintokäytön ympärille kehittää jotain tapahtumaa?
- Paimionjoella tullaan aina tarvitsemaan tuki- istutuksia, jos halutaan elinvoimaiset ja kalastusta kestävä lohikannat
- Jos tyydytään muihin kalalajeihin istutuksia ei tarvita, jos olosuhteet saadaan paranemaan
- Patojen säilyttäminen/purkaminen
 - Patojen purku-uhka pelottaa, sillä ”mistä sitten meille riittää vettä”
 - Patojen purkamista ei nähdä ratkaisuna
 - Voiko todella olla vettä, jos padot puretaan, koska maakunta ei ole sama kuin ennen
 - Jos padot puretaan, Paimionjoki on vain puro
 - 1950-luvulta lähtien peltopinta-ala on muuttunut huomattavasti, koska peltoja on tullut paljon lisää ja myös metsiä on kuivattu. Siten tilanne valuma-alueella ajatellen veden pidättymistä on muuttunut.
 - Juntolan- Juvan säännöstelyrajat (50 cm) on tehty, jotta vesi riittäisi karjalle
 - Veden riittävyys ei ole ongelma
 - Jos vettä riittää yläjuoksulla Koskella ja Marttilassa, niin mihin se siinä matkalla katoaa
 - Koskella ja Marttilassa kalakantojen tila parempi, mm. ahventa ja kivisimppua, vaikka sielläkin on vain vähän virtaamaa kesä-elokuussa
 - Patojen purkuvaihtoehdossa padon pudotuskorkeutta ei hävitetä taivaan tuuliin, vaan se siirtyy pitemmälle matkalle eli koskialueeksi.
 - Veden riittävyteen eli veden korkeuteen olisi mahdollista vaikuttaa luonnonmukaisilla pohjapadoilla/koskikunnostuksilla
- Toimet pelloilla
 - Kasvipeitteisyys
 - Kipsin levittäminen pelloille
 - fosforia saadaan paremmin irti maasta ja kasveille rikkiä
 - Maanviljelijät ovat tehneet kaikkensa, EU:n jälkeen fosforivaatimukset ovat kiristyneet, peltojen lannoitustasoa on laskettu paljon, mutta silti mitään ei näy Paimionjoen fosforituloksista
 - Kokonaisfosfori on sitoutuneena kiintoainekseen eli savihuikkaseen, jonka eroosio pelloilta ja ojien reunoilta olisi estettävä kaikin keinoin
 - Valuma-aldaiden tutkimukset ovat jääneet tekemättä tai kesken. Eli miten paljon ne todellisuudessa vaikuttavat ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämiseen.
 - Paimion alueella rinteet ovat jyrkkiä, jyrkempiä kuin Kosken alueella
 - Salaojista tuleva vesi on yleensä kirkasta ja puhtaan oloista ja pohdittiin, onko sen ravinnepitoisuudesta tehty tutkimuksia. Tiedettiin, että MTT:llä on ainakin tutkittu, mutta tuloksista ei ollut varmaa tietoa. Pyhäjärvi-insituuti on aikoinaan tutkinut kalkkisuodin salaojia, joissa salaojan pohjalle, kaivannon täyttömaahan on levitetty poltettua kalkkia tehostamaan liukoisen fosforin pidättymistä.
- Virtaaman säännöstelyn lopettaminen
- Ympäristövirtaamavelvoite tulisi saada aikaan voimalaitoksille
 - Mahdollistaisi kevätkuutisten kalojen istutukset
 - Ympäristövirtaaman jälkeen mahdolliset kalatiet → patojen purku
 - Ympäristövirtaamat olisivat varmaan hyvä asia, mutta niihin tarvitaan vettä, jota on pyydettyä voimalaitoksilta

LOPPURAPORTTI

- Yläjuoksulla voi loppua kuivaan aikaan vesi, jos alempana pidetään yllä ympäristövirtaamaa: uhka veden varassa oleville elinkeinoille
- Veden riittävyysasiaa pitäisi tutkia
- Alueen virkistyskäytön kehittäminen kuten luontopolun rakentaminen
- Vieraslajien poisto mekaanisesti
 - Jättipalsamia voidaan poistaa mekaanisesti, vaikka se on työlästä.
 - Jättipalsamia pitäisi rajoittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.
 - Jättipalsami ei poistu laiduntamalla
 - leviämistä voidaan rajoittaa, mutta ei poistaa koko aluetta
 - Karhunojalla on tosi pienellä alalla vasta
 - Kalmojuuri valtasi rannat ennen jättiputkea, mutta piisami tykkäsi simpukoista ja alvejuuresta ja hävitti kalmojuuren lähes kokonaan. Nyt pieniä esiintymiä siellä täällä.
 - Marttilassa vielä enemmän, järviketjulla ei ole jättipalsamia vielä
 - Vähäjoki on melko puhdas, vain yksi asuinalue, jossa jättipalsamia, johon kannattaisi tarttua
- Laidunnuksen palauttaminen
 - Voisiko siitä saada lisätuloa, voisiko se olla kannattavaa
 - Suojavyöhykkeiden laidunnus, voisi vähentää vieraslajien määrää
 - Laidunpaine ja oikea eläin oikealla laitumella
 - Ei vedessä asti laidunnusta